

Portfolion toteutus mallille toimeksiantona

Anna Ruotanen
Portfolion toteutus

Kulttuurialan opinnäytetyö
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija (AMK)

TORNIO 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelma:	Kuvataiteen koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Anna Ruotanen
Opinnäytetyön nimi:	Portfolion toteutus mallille toimeksiantona
Sivuja (joista liitesivuja):	43 (12)
Päiväys:	19.3.2013
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Marjo Remes & Panu Pohjola
<p>Opinnäytetyön aiheena oli portfolion toteuttaminen mallille, ja se toteutettiin mallitoimisto Matinén toimeksiantona. Tavoitteena oli toteuttaa ammattimaisesti tehty portfolio, joka palvelee mallia ja joka voidaan liittää omaan työnäytekansioon (tai omiin referensseihin). Tavoitteena oli tutkia, että minkälaisista eri työvaiheista koostuu tämänkaltaisen toimeksiannon toteutus.</p> <p>Kirjallinen osa on työprosessin kuvaus eri työvaiheista, suunnittelusta toteutukseen. Kirjallisessa osassa käsitellään myös muotivalokuvausta sekä sen historiaa. Muotikuvaus ja sen historia ovat toimineet työssä merkittävänä inspiraation lähteenä. Keskeisinä lähteinä on käytetty Patrik Aspersin Markets in Fashion- teosta (2006), sekä Michael Freemanin Miten valokuva toimii – Näe, tulkitse ja opi mestarikuvaajilta (2012). Lisäksi on haettu vaikutteita Man Rayn, H&M:n ja Vogue-lehden varhaisemmista tuotannoista.</p> <p>Työprosessissa yhteistyö tapahtui mallitoimiston sekä kauneudenhoitoalan opiskelijan kanssa. Katalogimaisen vaikutelman luominen ja oman idean yhdistäminen toivat suunnitelmiin oman tunnelmansa, jonka pohjalta oli hyvä lähtöä miettimään yksityiskohtaisemmin kuvausten aikatauluttamista, stailausta sekä yhteistyökumppaneiden tarpeiden huomioon ottamista. Omien havaintojen tekeminen sekä keskustelujen dokumentointi mahdollistivat pohdinnan sekä tulosten arvioinnin tekemisen.</p> <p>Opinnäytetyöstä syntyi katsaus muotikuvausten suunnittelusta, järjestämisestä, stailaamisesta, kuvauksista ja jälkityöstöstä, joka sisältää editoinnin ja kuvasarjan koostamisen. Lopulta toteutui oman tyylinen portfolion kuvasarja.</p>	
Asiasanat: portfolio, muotikuvaus, stailaus, muoti	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme:	Visual arts
Author(s):	Anna Ruotanen
Thesis title:	The creation of a portfolio for a model
Pages (of which appendixes):	43 (12)
Date:	19.3.2013
Thesis instructor(s):	Marjo Remes & Panu Pohjola
<p>The objective of this research project was to create a portfolio for a model, assigned by a model agency called Matiné. The aim was to co-operate with the model agency and a beauty care student at Lappia. The professionally made portfolio can be used by a model and a photographer.</p> <p>The written part of the thesis is a description of the work process during different stages, from planning to implementation. The written part also deals with fashion photography, as well as its history. Fashion photography and its history were major sources of inspiration for me during the creation of the portfolio. The main sources used are Patrik Aspers, <i>Markets in Fashion</i> (2006) and Michael Freeman, <i>The Photographer's Vision – Understanding and Appreciating Great Photography</i> (2012). In addition, inspiration was found from Man Ray, H&M and issues of Vogue magazine.</p> <p>During the work process, I collaborated with the model agency and the beauty care student at Lappia. Creating a catalogue type impression and combining my own ideas brought about a particular ambience, which provided a good starting point for detailed schedules of shootings, styling in addition to taking into consideration the collaborators' needs. Making my own observations and documenting the discussions made it possible for me to contemplate, and assessing the results.</p> <p>The thesis provides a view on the process of fashion shooting. The process includes planning, organization, styling and photo editing. The completed portfolio focuses on the model with its own style.</p>	
Keywords: portfolio, fashion photography, styling, fashion	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 MUOTIVALOKUVAUS	7
2.1 Historia	7
2.2 Muotivalokuvan perusteet	11
3 IDEOINTI JA SUUNNITTELU	13
3.1 Lähtökohdat	13
3.2 Tyyli ja stailaus	14
3.3 Kuvauspaikka, tiimin kokoaminen	15
3.4 Aikataulutus	18
4 KUVAUSTEN TOTEUTUS	20
4.1 Valmistelut	20
4.2 Kuvaustilanne	20
4.3 Editointi ja kuvasarjan kokoaminen	25
5 POHDINTA	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	31

1 JOHDANTO

Kuvataiteilijan opintoihin sisältyneen suuntaavan valokuvauksen kurssin aikana ymmärsin syvemmän kiinnostukseni kohteen. Jo pidemmän aikaa olin luonut itselleni valokuvakollaaseja muotivalokuvista, tuijottanut televisiosta catwalkilla (näytöslava) käveleviä malleja, sekä katalogilehdissä esiintyvien vaatteiden laskostumista mallin vartaloa vasten ja luonnostellut niitä paperille. Muoti- ja trendi-lehtiä lukiessani ohitin aina tekstit ja kiinnitin huomioni vain kuviin. Pidin erityisesti kuvien pysähtyneisyydestä ja niiden voimallisesta tunnelmasta, jonka saivat aikaan kauniit eteerisen näköiset mallit.

Lopulta sain käyttööni oman järjestelmäkameran, Nikon D3100:n, jonka mukana oli 55mm:n peruslinssi. Pääsin tutustumaan valokuvaukseen ja toteuttamaan omaa intoani ja luovuuttani. Tulevaisuuden suunnitelmia ajatellen tarvitsen välineistön, joilla pääsen toteuttamaan luovuuttani freelancer-valokuvaajana. Välineistö koostuu esimerkiksi muutamasta studiovalaisimesta, synkronointipiuhasta, sovittimesta sekä studioheijastimesta.

Olen opinnäytetyössäni kuvannut ja koostanut mallitoimisto Matinén toimeksiantona portfolion mallille. Suunnittelin teososaa varten kolme erilaista lookia, joista kokosin yhdeksän kuvan kuvasarjan. *Look* on muotimaailmassa yleisesti käytetty käsite, jolla tarkoitetaan kokonaisilmettä. Kuvasin järjestelmäkamerallani Ammattiopisto Lappian valokuvauksen tiloissa. Tavoitteena on näyttää opinnäytetyöni kautta motivaationi ja potentiaalin muotikuvaamisessa. Nämä kuvat ovat osana oman työni markkinointia. Haluan päästä toteuttamaan omia visioitani mallikuvauksessa.

Opinnäytetyöni kirjallisessa osassa tutkin portfolion toteuttamista mallille, kuvaan työprosessin ja kerron mistä vaiheista koostuu tällaisen toimeksiannon toteutus. Viittaan samalla muotivalokuvauksen historiaan sekä teoriaan. Pääasialliset lähteeni ovat Patrik Aspersin *Markets in Fashion* - teos (2006) sekä Michael Freemanin *Miten valokuva toimii – Näe, tulkitse ja opi* mestarikuvaajilta (2012).

Olisin voinut pyytää ketä tahansa mielestäni malliksi sopivaa henkilöä ja tehdä työn omien käsitysteni ja oletusteni mukaan, mutta päätin haastaa itseni ja ottaa yhteyttä mallitoimistoihin ympäri Suomea. Tähän päätökseen vaikutti se, että halusin mallin, jolla on jo aiempaa kokemusta. Lisäksi oli tavoitteitteni mukaista luoda kontaktia mallitoi-

mistoon. Halusin päästä sisälle ammattimaiseen kuvaukseen vaatimuksineen ja ehtoineen. On osattava ottaa huomioon muun muassa kaikki kustannukset ja osattava varautua yllättäviin muutoksiin, sillä ne voivat vaikuttaa koko lopputulokseen. Halusin oppia luomaan kontaktin, joka mallin ja kuvaajan välille syntyy.

2 MUOTIVALOKUVAUS

2.1 Historia

”*Muoti* tarkoittaa jonakin ajankohtana vallitsevaa ja suosiossa olevaa tyyliä tai makusuuntaa, yleistä tapaa.” (Muoti 2012, hakupäivä 12.11.2012.) Nykysuomen sanakirjan mukaan ”Jollakin elämän alalla kulloinkin vallalla olevan maun mukainen yleinen tapa tai käytäntö, vallitseva makusuunta, kuosi, tapa, tyyli; usein erikoisesti pukeutumisen alalla vallitsevasta muodista”.

Visuaaliset taiteet ovat kautta aikojen tulkinneet oman aikansa ihmiselämää ja ilmaisevat sitä kuvatessaan vääjäämättä sen katoavaisuutta. Tämän viehätyksen vuoksi muoti ja taide rinnastetaan toisiinsa. Näkyvät eli visuaaliset ilmaisut liittyvät yhteen näkyvyytensä kautta, ne havaitaan näköaistilla. (Lehnert 2001, 6.)

Muotinäytökset ja muotivalokuvaus ovat sijoittuneet kulutuksen ja taiteen välimaastoon. Muotinäytökset ovat muotisuunnittelijoille sama kuin taiteilijoille taidenäyttelyt. Nykyisin muotinäytökset luetaan epäkäytännölliseen pukeutumiseen ja ne muistuttavat teatteriesityksiä, jossa pääosana ovat muotitalojen luomat vaatteet. Vaatteet ja mallit ovat heidän taideteoksiaan ja sitä ne ovat myös muotivalokuvaajille. Monet muotivalokuvaajat pitävätkin itseään nykyisin taiteilijoina. (Lehnert 2001, 6.)

Muotikuvauksessa on kyse siitä, että niillä pyritään esittämään vaatteet mahdollisille ostajille. Nykyisin taiteellinen vapaus on ottanut ohjat käsiinsä ja kuvien takaa on tulkittavissa sanoma sekä tunnelma, jotka pyritään välittämään katsojille. (Aspers 2006, 2.)

Jo 1800-luvulla kuvia muodikkaista vaatteista ilmestyi painettuna paperille ja käsin väritettyinä. Kuvat olivat piirustuksia pääosin hienosäätöisistä naisista. Valokuvaus syntyi vuonna 1839, mutta sitä ei hyödynnetty kaupallisesti vielä pitkään aikaan. Piirustuksia esiintyi vielä toisen maailmansodan jälkeenkin, mutta piirustustekniikka muuttui muodin tyylin myötä; siluetit välitettiin katsojalle pääpiirteittäin, vahvoin rajoin, olennaisia yksityiskohtia selvennettiin sekä värejä korostettiin. (Aspers 2006, 3; Aubenas & Demange 2007, 12.)

Ensimmäisenä muotivalokuvaajana pidetään Baron Adolphe de Mayeria, joka palkattiin Conde Nast:n (yhdysvaltalainen aikakauslehtien kustannusyhtiö) toimesta vuonna 1913 ottamaan kokeellisia valokuvia Vogue - lehdelle (ensimmäinen kuvitettu muotilehti). Mayerin kyky käyttää taustavaloa sekä objektiivin pehmeää tarkennusta tekivät hänestä tunnetun. (Famento 2008 – 2013, hakupäivä 25.11.2012.)

Varhaiset muotivalokuvat olivat valokuvia yhteiskunnan aristokraateista, näyttelijöistä ja muista yläluokan ryhmistä. Malleilla oli yllään omat vaatteensa, joiden laatu ja tyyli ilmaisivat luokkaeroja. Tyyni poseeraus, ylimielinen asenne ja vaatteiden loistokkuus jäljittelivät muotokuvamaalauksia. Tunteiden ilmaiseminen ei ollut hyväksyttävä asia. (Famento 2008 – 2013, hakupäivä 25.11.2012; Devlin 1979, 8.)

Varhaisissa valokuvissa mallin täytyi istua aloillaan pidemmän aikaa, joka johti kuvissa aina samoihin ilmeisiin ja asentoihin. Kuitenkin jo 1880-luvulla valokuvaajat pyrkivät keskittymään muihinkin asioihin, kuten tiettyjen ilmeiden houkuttelemiseen mallin kasvoille tai sopivan tunnelman välittämiseen. (Freeman 2012, 46.)

Kaupoilla ja aikakauslehdillä oli suuret paineet menestyä ja myydä enemmän. Yhä suurempi katsojakunta muutti muotivalokuvauksen ideaa, mutta lehdet jatkoivat kuvaamalla naisen silloista nykyaikaa. Kaiken takana oli ihanteellinen säädyllyisyys, ihanne edistää kulttuurin ja sivistämisen vaikutusta. (Devlin 1979, 8.)

Ensimmäisen numeron ilmestymisestä alkaen vuodesta 1892, Vogue on pyrkinyt esittämään vain tyylikästä ja viettelevää kuvaa naisesta. Lehden alkuaajoista lähtien toimitus ja valokuvaajat olivat halunneet kuvata vain hienoja naisia ja herroja. Myöhemmin toisen maailman-sodan jälkeen syntyi räjähdysmäisesti erilaisia taidemuotoja, joiden myötä muotivalokuvaukseen tuli mukaan onnea ja iloista luovuutta. Naiset päättivät ryhtyä kapinoimaan vuosisatojen naurettavia ja nöyryyttäviä rajoituksia vastaan. Naisten saatua uutta rohkeutta ja koettua taloudellisesti menestystä, he kieltäytyivät käyttämästä vaatteita, jotka eivät sopineet heidän elämäänsä. Tämä johti suureen muutokseen muodissa, jossa luonnollisuus, käytännöllisyys ja omatekoisuus olivat tärkeitä. (Devlin 1979, 8, 17.)

Lopulta kehot katosivat valokuvista ja pukeutuminen yksinkertaistui. Samalla keksintö kehosukkahousuista, uusista kankaista ja luonnollisesta ehostuksesta sekä tee-itse-

hiuksista mursivat näköesteen muodin ja yleisön väliltä. Katupukeutumisen tyyli pyrittiin tuomaan esille muotivalokuvauksessa. Katutyylistä tuli tärkeä vaikuttaja muodin luomiselle ja valokuvaukselle. (Devlin 1979, 17.)

Muotokuva naisesta yksinkertaistui, ja vähemmästä tuli enemmän. Muotivalokuvauksella on ollut erittäin tärkeä rooli naisten vapautumisessa. Mitään muuta ryhmää ihmisistä ei ole kuvattu niin laajasti ja niin julkisesti. Valokuvaajat pyrkivät löytämään uusia tapoja ilmaista viettelevyyttä ja tyylikkyyttä, jota ennen korostettiin aristokraattisissa valokuvissa. Tänä aikana valokuvaajat halusivat omaksua yksilöllisen tyylin ja heidän halunsa ilmaista itseään, teki muodista toissijaisen. (Devlin 1979, 8, 17.)

Todelliset yhteiskunnalliset muutokset on tallennettu muotivalokuviin. (Devlin Polly 1979, 8.) Suuret muutokset yhteiskunnassa ovat vaikuttaneet näillä markkinoilla, mutta myös globalisaatio ja kansainvälistyminen ovat nähtävissä suurina muutoksina muotikuvauksen saralla. (Aspers 2006, 3.)

Valokuvauksesta alkoi kehittyä enemmän filosofisempi käsite 1920-luvulla, mitä enemmän modernismi kehittyi. Avantgardistisille modernisteille kamera oli uusi ja hieno väline, jolla kyettiin esittelemään uuden tutkimista, sosiaalisen edistyksellisyyden ideologiaa ja kuvastoissa muotoihin keskittymistä. Uudet valokuvakseen kehitetyt laitteet antoivat kuvaajille mahdollisuuden tutkia, kokeilla ja tallentaa. Modernisteille tämä oli oiva teknologinen taidemuoto, jonka kautta he kykenivät tutkimaan muodon kontrasteja ja erilaisia kamerakulmia, joita olisi voinut olla mahdoton toteuttaa piirtämällä. Lisäksi tämä antoi mahdollisuuden sommitelmiin, joihin taidemaalarien rohkeus ei olisi välttämättä riittänyt. (Freeman Michael 2012, 98.)

Valokuvauksessa teknologian kehitys on mahdollistanut sen, että käyttäjät kykenevät erottumaan joukosta. 1960- ja 1970-luvulla valokuvaus kehittyi omaksi ammatikseen ja muotivalokuvaus oli kehittymässä kulttuuriseksi ilmiöksi, jota alettiin tunnustaa taidemuotona. (Phillips 2010, 11, 57.)

Yksi näistä erottuneimmista, Voguen yhtenä valokuvaajana tunnettu oli Philadephiassa syntynyt, Emmanuel Radenski, joka tunnetaan parhaiten nimellä Man Ray. Yhdeksänkymmentä luvulla valokuvausta harrastettiin kokeilevassa mielessä. Ihmiset kokivat kameran olevan kaikkitietävä, joka tekee lopullisen päätäntävällän siitä, että mitä kuvas-

sa näkyy. Valokuvaa pidettiin totuutena, mutta Man Ray hylkäsi tämän näkemyksen ja sen sijaan ”kuvasi fantasioitaan”. (Perl 1979, 5.)

Man Ray oli taiteilija, joka maalasi, teki veistoksia, kirjoitti ja otti valokuvia. 1900-luvun alussa New Yorkissa Man Ray tutustui häneen vaikuttaneisiin ihmisiin kuten Marcel Duchampiin, joka tunnetaan dadaismin kehittäjänä. *Dadaismi* on 1910-luvun lopulla kehittynyt taidesuuntaus, jolle oli ominaista perinteisten taiteen standardien hylkääminen. Pariisiin muuton jälkeen, hän alkoi työskennellä päätoimisesti valokuvaajana, jonka haaveena oli pyrkiä päästä luomaan surrealismista vaikutteita saanutta valokuvaustaidetta. (Perl 1979, 5, 6.) *Surrealismissa* pyritään kuvaamaan tiedostamatonta sielunelämää, ja jonka tunnusomaiset piirteet maalaustaiteessa ovat mystiset, unenomaiset sommitelmat. (Surrealismi (2012), hakupäivä 18.3.2013.)

Man Ray toi muotivalokuvaukseen uudenlaisia ulottuvuuksia. Hänen tapansa käyttää fotogrammia, solarisaatiota ja rakenteista tulostustekniikkaa rikastivat valokuvausta taiteena. Tänäkin päivänä Man Ray muistetaan parhaiten näistä tekniikoistaan ja muotokuvistaan, joissa muodoilla oli suuri merkitys. (Perl 1979, 7, 8.)

Vuonna 1921 tapahtui merkittävä kehitys Man Rayn muotivalokuvauksessa. Hänen uusi tapansa käyttää luonnonvaloa, selvää, jyrkkää kontrastia sekä epävirallisia poseerauksia, muuttivat muotivalokuvauksen tyyliä. Tämän myötä Raysta kehittyi tunnettu muotivalokuvaaja, joka ei enää keskittynyt ainoastaan rikkaiden ja muiden merkkihenkilöiden kuvaamiseen. Hän ei kiinnittänyt huomiota kehittyneempiin, pienempiin ja helppokäyttöisempiin kameroihin, vaan jatkoi omaa persoonallista kuvaustyyliään loppuun asti. (Perl 1979, 9, 10.)

Man Rayn valokuvia katsoessa valojen syvyys ja sävyjen erot luovat kuviin jännittyneen tunnelman, joka on aina viehättänyt minua. Hänen uniikinomainen tyyliinsä on inspiroinut minua niin taiteilijana kuin valokuvaajana. Halusin ottaa Man Rayn valokuvista vaikutteita omiin kuviini, joka näkyy muun muassa jyrkkänä kontrastina.

Kun markkinoilla kaupallinen valokuvaus vakiintui, käytettävissä olevat tekniikat kehittivät ajan myötä hyvin radikaalisti. Kehitettävistä filmeistä siirryttiin viimein digitaalisen kuvan tuottamiseen. Valokuvaajien tietoisuus uusista teknillisistä keinoista mahdollistivat erilaiset kokeilut muotivalokuvauksessa (esim. valotusaikojen kokeilut) ja jonka

myötä se on tuonut muodin kuvan lähemmäksi uutta taidemuotoa. (Aspers 2006, 3; Devlin 1979, 20.)

Kahden viimeisen vuosikymmenen ajan muotivalokuvat eivät näy ainoastaan lehdissä tai televisiomainoksissa. Näiden lisäksi yleisö kykenee havaitsemaan valtavat mainos- taulut metroissa ja kuvat linja-autojen kyljissä. Terve, energinen ja flirttaileva kuva on korvannut hypnoottisen viettelijättären. (Aspers 2006, 2; Devlin 1979, 19.)

Nykyaikainen kulttuuriteollisuus on jatkanut kasvuaan viime vuosikymmenen aikana ja tämä on johtanut yhä kuluttaja-johtoisempaan yhteiskuntaan. Kuluttajilla on yhä suu- rempi päätäntävalta ja yritykset pyrkivät kovalla kilpailullaan yhä parempiin tuloksiin miellyttämällä kuluttajien silmää niin televisiomainoksissa kuin lehdissä. Samalla ne ohjailevat kuluttajaa: hän näkee sitä, mitä hänelle näytetään. Kilpailu on kovaa ja armo- tonta, mutta mielenkiintoisinta on kuitenkin se kuinka mainonta ja muotiteollisuus ovat muuttuneet vuosikymmenten aikana. (Aspers 2006, 1.)

2.2 Muotivalokuvan perusteet

Muotivalokuvaus on yksi valokuvauksen genreistä. Kuvaamisen aiheena ovat vaatetus ja muut muotituotteet kuten laukut, korut ja kengät. Muotivalokuvaus on useimmiten liittynyt mainontaan, joka näkyy muun muassa vaatteita myyvien yhtiöiden mainoksissa kuten H&M (Hennes & Mauritz) tai Gina Tricot ja niin edelleen. Muotivalokuvaus on keskeinen asia muotilehdissä kuten Vogue, Vanity Fair ja Allure. (Famento 2008 – 2013, hakupäivä 25.11.2012.)

Koko historiansa ajan muotivalokuvaus on kehittänyt omaa esteettisyyttään, jossa vaat- teita ja muotia tehostetaan eksoottisin paikoin tai vaikkapa teeman tai juonen avulla. Nykyään muodin pääkirjoituksien määrä - muotitarinoita, jotka on tuotettu lehdillä - on paljon suurempi kuin 15 vuotta sitten. (Famento 2008 – 2013, hakupäivä 25.11.2012; Aspers 2006, 3.) Teemalliset ja juonelliset muotikuvasarjat liittyvät kampanjoitiin. Ku- vasarjoissa vaatteilla ja asusteilla saadaan aikaan erilaisia mielikuvia erilaisista tilanteis- ta.

Poseerausta pidetään usein teennäisenä ja epäluonnollisena asentona. Kuitenkin on ai- van eri asia, miltä kuvattava näyttää valokuvassa asennossa, joka oikeasti voi olla luon-

noton ja aiheuttaa jopa kipua. Pienin asennon muutoksinkin voi saada kuvaan erilaista ilmettä. Normaalissa muotokuvauksessa pyritään ennen kaikkea luonnolliseen ja sopuuhaiseen kuvaan. Muoti- ja editorial- valokuvauksessa pyritään luonnottomiin ja outoihin asentoihin, joista niiden viehätys saa aikansa. *Editorialkuvalla* tarkoitetaan teemaa ja tarinaa, joka muotikuvassa esiintyy. Luonnollisia perusmalliposeerauksia saadaan aikaan kävellen. Studioissa kuvattava voi kokeilla keinuntaa, pomppimista tai pyörähdyksiä. Tämä taas vaatii hyvää tilannetajua ja liikkeen hallintaa mallilta, että myös valokuvaajalta. (Aalto 1984, 112,113,114.) Tärkeää on saada korostettua mallin parhaimpia puolia.

”Valokuvaajat näkevät mallin ihmisenä, ei mannekiinina.” (Devlin 1979, 19.) Malliin tutustuminen vapauttaa mahdollisen jännitteen kuvaajan ja mallin välillä. Keskustelemalla he oppivat toisistaan ja voivat samalla jakaa omia kokemuksiaan. Jos kyseessä on kokemattomampi malli, valokuvaaja osaa suhtautua kuvattavaan eri tavalla.

Sain mallitoimistolta erittäin hyviä neuvoja. Huomasin kokemattomuuteni asian suhteen ja sen vuoksi oli hyvä, että tämä oli oma, tutkiva, projektini. Ymmärsin, että mallikansiossa on melko turhaa olla kolme kuvaa enempää samalla asulla, kampauksella ja meikillä. Eli jos aion tehdä yhdeksän kuvan portfolion, look täytyisi muuttaa kesken päivän. Kun mallille tehdään kansiota, se taho jonka kanssa keskustellaan mallin lookista, ja kuvien teemoista, on mallitoimisto, ei malli. Varsinkaan nuorilla aloittelevilla malleilla ei ole tarvittavaa kaupallista tietoa ja osaamista siitä, millaisena mahdolliset työnantajat haluavat hänet nähdä – eli minkälaisen mielikuvan luomalla hänellä on mahdollisuus saada töitä. He eivät välttämättä hahmota omia vahvuuksiaan, joita kannattaa korostaa ja heikkouksiaan, joita kannattaa piilottaa. Kuvaajana, minulla oli tärkeää luoda mallille portfolio, joka on myyvä sekä itse mallille, että myös minulle. (Karhulahti Sonja 14.6.2012, sähköpostiviesti.)

3 IDEOINTI JA SUUNNITTELU

3.1 Lähtökohdat

Kun kyseessä on toimeksianto, jossa valokuvaaja toteuttaa esimerkiksi kuvasarjan muotilehdelle, valokuvaaja palkkaa mallin, jota hän haluaa käyttää työhönsä. Mallitoimistoilla on listat kaikista malleista, joita he käyttävät. Valokuvaaja voi poimia mallinsa yksinkertaisesti castingilla, mikä tarkoittaa, että valokuvaaja järjestää tapaamisen useille malleille studiossaan. Kuvaaja käy mallin portfoliokansion läpi ja yleensä ottaa muutamman Polaroid-valokuvan mallin kasvoista ilman meikkiä ja hiukset auki, sekä lisäksi kuvat koko vartalosta edestä, takaa ja sivusta. Polaroid-valokuvat on tarkoitettu vain itse kuvaajalle, ei mallille. (Aspers 2006, 8.)

Aluksi minun tuli selvittää omat lähtökohtani opinnäytetyön suhteen. Asuin tuolloin Torniossa, minulla oli opiskelijabudjetti, omistin oman kameran ja minulla oli mahdollisuus toteuttaa kuvaukset koulun tiloissa. Hallitsin kuvauksen perusteet ja tiedostin potentiaalini muotivalokuvauksen suhteen. Ensimmäisenä otin yhteyttä mallitoimistoihin ympäri Suomen esittelemällä itseni ja opinnäytetyön ideani lähteä toteuttamaan portfoliokuvaus mallille. Lopulta minuun otettiin yhteyttä mallitoimisto Matinélta. Kävimme yhdessä läpi mallitoimiston vaatimukset kuvausten suhteen mallitoimiston managerin, Sonja Karhulahden, kanssa. Kuvauspaikan tuli olla tiedossa, ammattilaisen tuli tehdä meikki ja kampaus sekä lookin tuli olla hyväksytty. Sovimme, että hän ehdottaa minulle mallin, joka hänen mielestään sopii kuvaukseeni tyyliin ja valokuvaajana minä tekisin lopullisen päätöksen siitä, että kenet valitsen. Lopulta hän ehdotti mallia, Sari Niemelää, joka sopi täydellisesti suunnittelemaani lookiin. (Karhulahti Sonja, 20.6.2012 sähköpostiviesti.)

Valokuvaajan palkka määräytyy muiden kustannusten mukaan, joita asiakas joutuu maksamaan. Esimerkiksi asiakkaana ollut mainoslehti voi maksaa noin 2500 dollaria kahdeksan kuvan kuvasarjasta, josta kuvaaja itse saa kolmanneksen tästä summasta. Loput 2/3 palkkiosta menee lehden julkaisun työstämiseen. Valokuvaajan on otettava huomioon omat rahalliset menonsa. Joskus voi käydä niin, että tilojen- sekä välinevuok- rausten vuoksi kustannukset ovat suuremmat kuin palkkio. (Aspers 2006, 9.)

Opiskelijana pyrin pääsemään mahdollisimman vähin kustannuksin. Mallitoimiston kanssa sovimme, että minun tehtäväni oli hankkia meikkaaja ja kampaaja sekä varmistaa kuvauspaikka. Minulla oli mahdollisuus palkata ammattilainen toteuttamaan kampausta ja meikki, mutta sain idean lähteä ottamaan yhteyttä ammattikouluun. Näin mahdollistin kampaaja- ja meikkaajaopiskelijalle hyvän tilaisuuden päästä harjoittelemaan muotikuvaukseen toteutettavaa meikkausta ja kampausta. Opiskelija saisi vastineeksi työstään valokuvia omaan portfolioonsa sekä näkyvyyttä omassa portfolioossani ja nettisivuillani.

Kuvauspaikan sain vuokrattua koulun tiloista, joka myös tuli ilmaiseksi. Studiolaitteet olivat siellä valmiiksi ja vuokrasin käyttööni varakameran. Koulun hyvät tilat ja varustukset mahdollistivat kuvaukset käytännössä ilmaiseksi. Kuvaukset tultaisiin toteuttamaan lokakuun 29.päivä.

3.2 Tyyli ja stailaus

Mallitoimisto Matiné:n ehtona oli, että hankin mallille kuvaukseen tarvittavat asut, suunnittelen hiukset sekä meikin jokaiseen asukokonaisuuteen. Lähdin hakemaan vaatteisiin ensisijaisesti vintage- tyyliä. *Vintage*- sanalla tarkoitetaan menneiden vuosikymmenten esineitä, asusteita ja vaatteita. (Vintage 2012, hakupäivä 20.11.2013.) Halusin tuoda vanhanajan herkkyyttä esiin pastellinsävyisillä vaatteilla, pitsillä ja luonnollisella meikillä. Kampaustyylin määrittivät menneinä vuosikymmeninä pidetyt kampaustyyli.

Kesäkuussa 2012, kun suunnittelin asukokonaisuuksia, pitsi sekä pastellin erilaiset sävyt olivat suosiossa. Tämä näkyi vaatekauppojen tuotevalikoimassa ja muun muassa tv:n, sekä katalogi- ja muotilehtien mainoksissa. Tämä osaltaan vaikutti valittuihin asukokonaisuuksiin, mutta valintoihin johtivat pääasiassa omat mieltymykset.

Asut löytyivät pääosin omasta takaa. Lisäksi lainasin osan asusteista, joten loppujen lopuksi selvisin pienellä budjetilla. Raha ei kuitenkaan ollut olennainen osa valintoihin liittyen vaan asujen sopivuus omiin tarkoituksiini.

Hain eleganttia sekä katalogimaista piirrettä - eleettömyyttä, joka minua on henkilökohtaisesti aina kiehtonut. En ollut hakemassa editorialtyyppistä kuvaa, vaan siitä saatuja

vaikutteita. Ajattelen mallin olevan kuin tyhjä taulu, joka asennollaan, ilmeellään ja lookillaan saa onnistuneen valokuvan aikaan. En myöskään lähtenyt toteuttamaan editorialmaista valokuvaa, koska ajattelin kuvien ilmaisevan omaa henkilökohtaista tyyliäni, jolla ilmaisen itseäni; eleetöntä, siroa ja herkkää. Etsin erilaisista muotilehdistä ja Internetistä hyviä, toimivia asentoja. Parhaimmat asennot pistin talteen, joita halusin sitten omissa kuvauksissani soveltaa itse käytännössä.

Terve, energinen ja flirttaileva kuva on korvannut hypnoottisen viettelijättären. ”Klassisilta kaunottarilta” näyttäviä malleja on nykyisin haasteellista löytää. Mallien erikoinen ja tietynlainen ulkonäkö voi olla suosittua tietyn ajanjakson verran. Nykypäivänä mallin tulee täyttää monet tietyt kriteerit. Kansainvälisesti menestyvien mallien tulee olla vähintään 175 - 180 senttimetrin pituisia ja kooltaan kokoa 34 - 36. Ikähaarukaltaan 13- 20 -vuotiaita. (Aspers 2006, 49; Devlin 1979, 19.) Omat kriteerini mallin suhteen olivat klassinen ulkonäkö ja se, että tyttö vastasi kokoa 34 tai 36. Lähdin hakemaan vanhan ajan eleetöntä, klassisen kaunista hypnoottista viettelijätärtä.

Hiusmuoti vaihtelee vuosittain muodin ja musiikkimaun tapaisesti. Kampaajat sekä pariturit ovat asiantuntijoita ja heillä saattaa olla omia näkemyksiä mallin hiustenlaiton suhteen. Valokuvaajan ainoana vaatimuksena on, että mallilla on puhdas, laittamaton tukka. Se miten hiukset on laitettu, saattaa määrittää valon suunnan. (Aalto 1984, 64.)

Päätin valita kolme toisistaan poikkeavaa hiustyyliä monipuolisuuden vuoksi. Hiusmallin määrittivät menneiden vuosikymmenien hiustyyli, asukokonaisuus ja omat mieltymykset. Omat visiot kuvan tyylistä johtivat omiin valintoihini koko lookin suhteen.

Jos haetaan tiettyä tyyliä kuten esimerkiksi vaatekatalogia, hiukset ja meikki pidetään luonnolliset hyvin luonnollisen näköisinä. Tämä siksi, jotta huomio kiinnittyisi pääasiassa vaatteisiin. Viatonta ja herkkää kuvaa pyritään korostamaan pastellisävyillä, kun taas haettaessa dramatiikkaa meikki on tumma ja rohkeampi. (Matt Brett 2006 – 2012, hakupäivä 12.3.2012.)

3.3 Kuvauspaikka, tiimin kokoaminen

Ensimmäisenä otin yhteyttä mallitoimistoihin ympäri Suomen. Välimatkan vuoksi oletin saavani mallin mahdollisimmin Oulusta, mallitoimisto Matiné:sta.

Mallitoimistosta ilmoittivat mallin varmasti löytyvän, mutta halusivat ensimmäisenä varmistaa, että missä osoitteessa kuvaus on tarkoitus tehdä. Seuraavaksi syntyivät kysymykset kampauksen ja meikin tekijästä. He painottivat, että portfoliovalokuvissa tulee aina olla ammattimaisesti toteutetut meikki ja kampaus. Aiemmissa omissa projekteissani olin tehnyt itse meikin, kampauksen ja suunnitellut asukokonaisuuden. Ajattelin naiivisti, että olisin voinut toteuttaa itse kaiken. Näin jälkeenpäin ajatellen, ymmärrän mitä he tarkoittivat ”amatöörimäisellä lookilla”; pohjustus on tärkein osa meikkauksessa. Pohjustamattomuus tai sen puutteellinen suoritus paljastaa amatöörimäisyyden meikkauksen suhteen. Meikkaaja kykenee luomaan mallille huolellisesti tehdyn lookin ja kampaaja kampauksen. Look viimeistellään asulla, jonka minä olen tässä tapauksessa valinnut stylistin sijaisena. Sovimme mallitoimiston kanssa, että luon tarkat suunnitelmat asuista, meikeistä ja kampauksista, jonka jälkeen he etsivät tyyliini sopivimman mallin. Tarkka hahmotelma portfolioista, jossa asujen mittasuhteet, meikki ja kampaus ovat selvillä, mahdollistaa helpommin sopivan mallin löytyvän. Tuolloin asuinpaikkakunnallakaan ei ole väliä. (Karhulahti Sonja, 20.6.2012 sähköpostiviesti.)

Kuvat otetaan valokuvausasettelulla, joka tarkoittaa sitä miten kuvan jokainen elementti asetellaan. Asettelu voi olla studiossa, tai se voi olla paikan päällä (tai studion ulkopuolella), mikä tarkoittaa todellista miljöötä. Miljöö määräytyy tilanteen mukaan - asiakkaan imagon tai itse kuvaajan omien taiteellisten vapautusten mukaan. Ruotsalaisen sosiologin, Patrik Aspersin, mukaan asettelun lisäksi valokuvaaja yhdessä lehden muotitoimittajan ja mahdollisesti hänen avustajansa kanssa, hankkivat kampaajan, maskeeraajan, ja yhden tai useamman mallin. Kaikilla heillä on oma osansa valokuvien tuotannossa. (Aspers 2006, 7.)

Normaalisti tilauksissa, oli asiakkaana muotilehti tai vastaava, kaupallinen muotitoimittaja keksii tarinan eli teeman. Luonnollisesti kaupallisella muotitoimittajalla on enemmän valtaa suhteessa valokuvaajaan kuin ulkoisella stylistilla, joka on alihankkija. Kaupallinen muotitoimittaja keksii tarinan ja keskustelee asiasta valokuvaaja kanssa. Luonnollisesti prosessin aikana saatetaan järjestää asiaan liittyen yksi tai useampi kokous. He pohtivat yhdessä että, miltä mallin tulisi näyttää ja minkälaista vaatetusta tulisi käyttää. Lisäksi heidän tulee päättää taustojen värit, joita he aikovat käyttää sekä heidän tulee määrittää se, että millaista tunnetta he haluavat esittää. Heidän tulee miettiä, että miten vaatteet esitetään, ilmeet, mallien ikä, ja niin edelleen. Yleensä tämän viitekehyksen

perusteella valokuvaaja saa valita maskeeraajan, kampaajan ja mallit. Budjetti voi tehdä lisärajoituksia. (Aspers 2006, 7, 8.)

Vastuullani oli kuvaamisen lisäksi vaatetuksen, kampauksen ja meikin suunnittelu, tiimin kokoaminen, kuvauspaikan hankinta, aikataulutusta sekä mallin hankkiminen. Yksinäni tässä on huomattavan paljon työtä, joka myös tarkoitti sitä, että joistain asioista oli tingittävä; en voinut lähteä kuvaamaan laajempaa kokonaisuutta eri ympäristöissä esimerkiksi ulkona, koska olisin tarvinnut siihen assistentin. Assistentti olisi auttanut minua hakemaan oikeanlaiset valaistukset ja varjostukset studiovalaisimen kanssa. Tähän vaikutti myös kokemattomuuteni ulkokuvausten suhteen. Minun olisi pitänyt lähteä hakemaan esteettisesti sopivaa kuvauspaikkaa, aikatauluttaa kuvauspaikalle menemiset ja tulemiset sekä ottaa huomioon tiimin tarpeet, että nopeasti pimeyvät illat. Ulkona kuvaaminen toimisi mainiosti erillisenä projektina sitten tulevaisuudessa.

Kuvauspaikaksi valitsin Lappian valokuvausstudion tilat Torniossa omien resurssieni vuoksi. Koulumme tilat olivat toimivat ja sieltä löytyivät tarvittavat välineistöt; salama-valot, studioheijastimet, fondi (kartonkinen, laskettava tausta) sekä salamaan tarvittavat synkronointilaitteet (sovitin sekä synkronointipiuha).

Valitsin studion ulkokuvausten sijasta, koska resurssieni lisäksi halusin kuvista hyvin selkeät ja yksinkertaiset. Mallin kaunis ulkonäkö sekä asennot ovat tärkein asia, johon halusin katsojan kiinnittävän huomion. Studiosalamat myös mahdollistavat tarkan kuvan mallin liikkumisesta huolimatta.

Koulun valokuvausstudiossa on alas vedettävä, kartonkinen tausta. Minulla oli vaihtoehtona valita harmaa, valkoinen tai musta tausta, joista valitsin harmaan, koska mielestäni se irrottaa mallin taustasta parhaiten. Lisäksi harmaata taustaa on helpompi lähteä muokkaamaan kuvankäsittelyohjelmalla. Harmaata sävyä pystyy tarvittaessa vaalentamaan tai tummentamaan. Minä päätin heittäytyä taiteilijaksi ja lisätä taustaan kiinnostavuutta erilaisin värein. Otin tämän tietoisena kokeiluna ja lopulta päädyin muokkaamaan jokaiseen kuvaan erilaisen väriset taustat.

Meikkaaja ja kampaaja ovat yleisesti ottaen vähemmän tärkeitä tuotannon etenemisessä kuin stylisti. Muotivalokuvausten markkinoilla valokuvaajalla on suurin päätävävalta siitä, kuka tulee olemaan osana tiimiä. Pienemmissä tuotannoissa, kuten minun tapauk-

sessani, yksi henkilö voi hoitaa samaan aikaan kahta roolia. Kun meikki ja vaatteet on laitettu, tulee kampaaja olemaan tässä vaiheessa tärkein henkilö. (Aspers 2006, 50,51.)

Status on vähemmän ilmeinen kampaajien ja maskeeraajien joukossa kuin valokuvaajien, mikä johtuu siitä, että kampaajat ja maskeeraajat voivat tehdä töitä yritykseltä toiselle, kun taas valokuvaajalle se ei olekaan niin yksiselitteinen asia. Valokuvaajalla on oma tyykinsä, joka sisäistyy häneen. Hänet ikään kuin polttomerkataan; jos on ollut tänään valokuvaajana H&M:llä (suurin muotiyritys Ruotsissa), et voi olla huomenna töissä toisessa Indiskassa (toinen yritys Ruotsissa). Kampaajilla ja maskeeraajilla se on eri asia. Tämä ”polttomerkkaus” on toki mahdollista myös kampaajille, mutta siinä tapauksessa täytyy olla todella persoonallinen ja nimetty henkilö. (Aspers 2006, 50,51.)

Sain idean ottaa yhteyttä Kemin ammattikoulun kauneushoitoalan yksikköön ja hakea sitä kautta itselleni mahdollista avustajaa. Halusin antaa mahdollisuuden halukkaalle meikkaaja/kampaaja opiskelijalle päivittää omaa portfolioaan ja saada hyvää kokemusta tiimityöskentelystä sekä maskeerauksesta. Tämän suhteen ei ollut ongelmaa; minuun otettiin välittömästi yhteyttä ja he olivat halukkaita osallistumaan avustamalla opinnäytetyötäni. Otin yhteyttä Sari Pulakkaan, joka toimi meikkaajana sekä kampaajana. Sari opiskeli viimeistä vuottaan ja oli viimeistä vaille valmistumassa meikkaaja-alan koulutuksesta. Hänellä oli aiempaa kokemusta kampausten laitosta. Tämä teki tilanteesta helpomman, koska ei tarvinnut lähteä etsimään erikseen kampaajaa. (Räty Merja, 16.8.2012 sähköpostiviesti.)

3.4 Aikataulutus

Aikataulutus on olennaisen tärkeää valokuvausprojekteissa, jotta jokaisen ryhmän jäsenen tehtävä sujuu saumattomasti. Jokainen tietää valmistautua ja olla valmiina oikeaan aikaan.

Tein aikatauluttamisen tiimin tarpeiden mukaan: kampaaja pyysi varaamaan aika puoleltoista tunnin verran per meikki ja kampaus. Mallin kuljetus lähti takaisin Ouluun kuuden aikaan iltapäivällä. Otin huomioon myös ruokatauon. Varasin kuvaamiseeni kaksi ja puoli tuntia per look, sillä oikean tunnelman ja hetken saaminen on haasteellisempaa.

Aloitimme meikin ja kampauksen laiton klo:6.15 aamulla, jonka aikana valmistelin studion, tietokoneen ja eväät valmiiksi. Ensimmäisen lookin kuvaus tuli alkaa klo:7.30 ja viimeisen kuvauksen tuli päättyä klo:17.00. Lopulta yhteistyömme tiimin kesken oli niin joustavaa ja mutkatonta, että saimme kuvaukset kokonaan päätökseen klo:13.00. Meikkaukset ja kampaukset eivät vieneet paljon aikaa kuin aluksi oli suunniteltu. Aloitimme kuvaukset luonnollisemmalla meikillä, jota oli sitten helppo muokata tummemmaksi.

Hyvä tunnelma ja kontakti mallin kanssa mahdollistivat sujuvan kommunikoinnin minun ja kuvattavan välillä. Mallin ohjaaminen kävi sujuvasti, koska olin suunnitellut poseeraukset etukäteen ja miettinyt, että miltä halusin kuvan näyttävän. Yhden lookin kuvaamiseen ei tullut käytettyä tuntia enempää aikaa.

4 KUVASTEN TOTEUTUS

4.1 Valmistelut

Yleinen käytäntö muotikuvauksen toteutuksessa on se, että päivää tai paria ennen sovittua kuvauspäivää, muotitoimittaja ja hänen assistenttinsa valitsevat vaatteet erilaisista vaatekauppoista kuvausten teeman mukaan. Valokuvaajan tehtävänä on valmistella studio valmiiksi kuvauksia varten. Hän joko käyttää omaa studiotaan tai vuokraa yhden omaan käyttöönsä. Kuvauspäivänä valokuvaajalla on mahdollista olla oma avustaja, joka avustaa tässä tilanteessa. Valokuvaajan tehtävänä on hankkia tarvittavat studiovalaisimet, laskettava tausta sekä muut kuvauksiin tarvittavat välineet sekä varmistaa niiden toimivuus. (Aspers 2006, 8.)

Valmistelut aloitin kuvauspäivää edeltävänä iltana. Rakensin toimivan studion asettamalla päävalon, lisävalon ja studioheijastimen omille paikoilleen. Tärkeää oli varmistaa, että kamera ja salamavalo synkronoivat keskenään. Ottamalla testikuvia löysin sopivan valaistuksen ja studiovalaisimen etäisyyden mallista.

Studio on parhain mahdollinen paikka muotikuvaukselle, koska kuvaaja kykenee kontrolloimaan helposti valaistusta. Studion ei tarvitse olla järkyttävän suuri, vaikka monessa suhteessa suurikokoinen tila helpottaakin valokuvausta. Pituussuunnassa tilaa tulisi jättää mallin ja kuvaajan välille vähintään puolitoista metriä tyhjää tilaa. Kokovartalokuvien otossa suositus on 2,5 metriä. Yleensä soveltamalla saadaan aikaan onnistunut valokuvausstudio, vaikka tilaa ei olisikaan paljon. (Matt Brett 2006 – 2012, hakupäivä 12.3.2012; Aalto 1984, 57,58.)

Myöhemmin valmistelin eväät tiimilleni, sillä aikataulun mukaan luvassa oli aikainen herätys ja pitkä päivä. Kuvaukset alkoivat klo: 6.00 ja päättyisivät klo: 17.30. Kannoin studiolla kahvinkeitin ja huolehdin meikkaaja/kampaajalle maskeeraustilan valmiiksi.

4.2 Kuvaustilanne

Ihmisten saapuessa kuvauspaikalle on luonnollista, että he alkavat keskustella ja tutustua toisiinsa. Usein ammattivalokuvaajien keskuudessa he ovat saattaneet työskennellä

yhdessä jo aiemmin, mikä näkyy heidän välisessä suhteessaan. Kuvauksia varten ei tarvitse olla varautunut, sillä henkilöt tietävät toistensa luonteet ja näkemykset. (Aspers 2006, 8.)

Yleensä mallin valmisteleminen menee tunti. Valmisteluissa katsotaan, että vaatteet, kampauss ja meikki toimivat. Muotitoimittaja ja valokuvaaja tekevät päätöksen siitä, että mitkä vaatteet valitaan kuvauksiin. (Aspers 2006, 8.)

Kertasin vielä mallille sekä kampaaja/meikkaajalleni ideani ja kerroin minkälaista tyyliä halusin. Vaatteet sopivat ja istuivat mallille täydellisesti, mutta päätin jättää asusteet pois, koska näin yksinkertaisemman tyylin näyttävän kuvissa paremmalta. *Asusteilla* tarkoitetaan vaatteissa esiintyviä erillisiä kappaleita tai koristeita. (Asuste 2012, haku-päivä 20.2.2013.) Katsoimme mallin kanssa, että sukkahousut ja kenkien yhdistelmä toimivat. Varmistin asiakkaan olevan tyytyväinen asukokonaisuuteen. Hän piti eri asuis-ta, kampauksista ja meikeistä oikein kovasti.

Kun otamme kuvia itsellemme, meillä saattaa olla erilaiset vaatimukset meikin suhteen. Ammattimeikkaajan on syytä puuttua peliin, jos otetaan mallille valokuvia. Malli haluaa itsestään mahdollisimman hyviä kuvia, joten meikkaamalla on hyvä lähteä kätkemään ihon virheet. Meikillä peitetään epäedullisimmat piirteet ja korostetaan hyviä puolia. (Aalto 1984, 64, 65.)

Meikillä säästetään paljon aikaa kuvanmuokkausvaiheessa ja myös samalla ilahdutamme asiakasta. Meikillä saadaan kuvattavaan henkilöön itsevarmuutta ja sitä kautta ku-viin saadaan luonnollisuutta, sillä malli pystyy olemaan luontevammin kameran edessä. Mallin ei tarvitse huolehtia siitä, että näyttäisi epäimartelevalta valokuvissa. (Aalto 1984, 65.)

Miesten ja naisten meikkaamisessa on suuri ero. Miehiä ei välttämättä tarvitse meikata, mutta yleensä katsotaan ihon kunto. Puuterilla on hyvä peittää ihon kiilto ja meikkivoi-teella saadaan ihon epätasaisuudet sekä tummat silmäanaluset piilotettua. Naisilla taas on vaarana tulla ylimeikatuksi, joten hyvä vinkki on meikata enemmän liian vähän kuin liian paljon. Vaaleaan meikkiin voidaan helpommin lisätä voimakkuutta, kun taas tum-masta meikeistä on vaikea ottaa pois. (Aalto 1984, 65.)

Oman kuvaustilanteen aikana koin luonnolliseksi asiaksi soittaa tunnelman luomiseksi musiikkia. Musiikki voi auttaa kuvattavan rentoutumaan, mutta vaarana on myös erkaantua kuvaustilanteesta. Musiikki saattaakin esiintyä häiritsevänä asiana (Aalto 1984, 75.) Emme antaneet sen vaikuttaa, vaan paneuduimme täysin kuvausten hetkeen.

Valokuvaajalla ja muotitoimittajalla on eniten päätävävaltaa kuvauksissa ja he päättävät, että mitä lopullisen valokuvan tulee näyttää. Malli on yleensä tiimin nuorimmaisista, joka johtuu yleisesti ottaen siitä, että mallin ura aloitetaan hyvin nuorena iässä. Suosittava ikä aloittaa mallin ura on kolmetoistavuotiaana. Mallilla on yleensä vähiten vaikutusvaltaa lopputuloksen suhteen kuin taas taiteilijalla, joka edistää lopputuloksen syntymistä. Malli on hyvin tärkeä osa kuvauksia, mutta häntä kohdellaan siitä huolimatta komponenttina, jonka joku valitsee kuvaan tai sitten ei. (Aspers 2006, 8, 50.)

Kuvaajalla ja kuvattavalla on yleensä jonkinlainen sopimus siitä, että millaisen lopputuloksen tulisi olla. Yleensä malli hakeutuu kuvattavaksi ja maksaa siitä, että haluaa näyttää mahdollisimman hyvältä. Kuvaajan tulee pyrkiä asiakasta miellyttävään lopputulokseen. Valokuvaajat eroavat toisistaan: toiset eivät välitä tutustua kuvattavaansa vaan kylmästi käskivät mallin tekemään mitä käsketään. Yhtenä tärkeänä tekijänä on kuitenkin pyrkiä tutustumaan malliin. Kuten veteraanikuvaaja Alfred Eisenstaedt aikoinaan mainitsi, että *"Valokuvassa henkilön silmät puhuvat paljon, ja joskus ne kertovat kaiken."* Ystävystyminen kuvattavan kanssa saa rentoutumaan ja olemaan enemmän oma itsensä. Silmähän ovat sielun peili, niin kuin sanotaan. (Freeman 2012, 46.)

Tein mallille portfolioa, joka tarkoitti sitä, että malli oli toimeksiantajani. Varmistin sen, että hän sai nähdä kuvat välittömästi. Annoin mallin mielipiteiden vaikuttaa valokuvaan, koska halusin hänen asiakkaana olevan tyytyväinen tuloksiin. Hänen mielestään muutoksia ei tarvittu tehdä, vaan oli tyytyväinen.

Ammattivalokuvaajan tapauksessa on mahdollista, että hänen assistenttinsa ottaa ensimmäisen testikuvan, jonka hän sitten valmistelee ja esittelee muulle kuvaustiimille. Malli on yleensä se, joka näkee testikuvan viimeisenä. Jokainen kuvaustiimin jäsen tarkistaa oman osuutensa käden jäljestä: meikkaaja tarkistaa, että meikki toimii ja kampaaja taas kampauksen. Muotitoimittaja ja valokuvaaja katsovat, että tyyli ja kokonaisuus toimivat. (Aspers 2006, 8.)

Muutokset perustuvat yleensä siihen, että miltä testikuva näyttää. Tarvittaessa muutetaan valaistusta, mallille puetaan lisää vaatteita tai vaihdetaan asusteita. Mallin poseerausta ja asentoa saatetaan muuttaa. Tämä prosessi kestää niin kauan kunnes kuvaaja ja toimittaja ovat tyytyväisiä. (Aspers 2006, 9.)

Meikkaus- ja kampaustilanteissa katsoimme yhteistuumin kampaaja/meikkaajan, Sari Pulakan kanssa, että mikä näyttäisi hyvältä. Katsoimme hyväksi vahventaa suunnitteliani meikkejä. Valokuvassa kaikki näyttää erilaiselta. Meikki oli aivan liian vaalea ja mallilta näytti puuttuvan väriä kasvoilta, vaikka silmin katsottuna luonnossa kaikki vaikutti ensiksi hyvältä.

Normaalisti valokuvaajan työpäivä kestää yli kahdeksan tuntia ja suurin syy siihen on oikean tunnelman saaminen. Myös koko tiimin virittäminen ja saaminen oikeaan tunnelmaan on oma haasteensa. Kuvaukset saadaan yleensä päätökseen yhden vuorokauden aikana, mutta jälkiviimeistelyt sekä parhaiden kuvien valitseminen julkaistavaksi vievät huomattavan paljon aikaa. (Aspers 2006, 9.)

Hyvä malli on myös mukana provosoimassa valokuvaajaa. Valokuvaajan työnä on rakastua hetkellisesti malliin ja vangita tämän ohikiitävä viettelys. Tämä suhde valokuvaajan ja mallin välillä voi luoda unohtumattoman kuvan. Tässä on lopulta kyse vain mallin ja valokuvaajan välisestä kontaktista. Kuten Devlin mainitsee: ”*Valokuvaaja on taiteilija, joka ikään kuin maalaa valokuvan. Vaatteilla voidaan rikastaa valokuvaajan omia visioita, joka tekee vaatteista osan kuvan hetkeä. Mikään ei ole vakavasti otettavaa, vaan kaikki on teatteria.*” (Devlin 1979, 21.)

Valokuvaajan täytyy toimia luottavaisesti ja itsevarmasti. Merkit ahdistuksesta, stressistä tai epävarmuudesta heijastuvat kuvattavan käytökseen. Tärkeää on varmistaa, että mallilla on suunnitelmat selvillä, ja että hän pysyy mukana kuvaustilanteessa. (Matt Brett 2006 – 2012, hakupäivä 12.3.2012.)

Tutustuminen ja rennon tunnelman luominen auttoivat paljon, mutta erityisesti mallin ammattimainen suhtautuminen kuvauksiin heittäytymällä ja kuuntelemalla tarkasti ohjausta, saivat aikaan onnistuneen kuvasarjan. Malli, jolla on aiempaa kokemusta kuvauksista, osaa keskittyä ja suhtautua kuvauksiin eri tavalla kuin vasta-aloitteleva, mallitoimiston listoille pyrkivä malli. Aloittelevalla henkilöllä ei olisi ollut minkäänlaista

kokemusta ja tietoa siitä, kuinka korostaa parhaita puoliaan erilaisin asennoin. Mallini, Sari Niemelä, osasi hallita asennot pikkurilliä myöten, joka olisi saattanut jäädä minulta, valokuvaajana, huomiotta.

Reaktiolla on paljon tekemistä ajoituksen kanssa, mutta monilla kuvaajilla on suunnitelmallisempi tapa päättää oikeasta hetkestä. Tärkeintä on laukaisuhetken valinta, joka luo valokuvaajan mielestä parhaan kuvan. Kyseessä voi olla sekunnin murto-osa, jolloin kaikki osatekijät osuvat täydellisesti kohdilleen tiettyssä tilanteessa. Tunnettu ranskalainen valokuvaaja Cartier-Bresson sanoi aikoinaan: ”*Liikkeen sisällä on yksi hetki, jolloin liikkeen elementit ovat tasapainossa. Valokuvauksen täytyy ottaa kiinni tästä hetkestä ja pitää sen tasapaino liikkumattomana.*” (Freeman 2012, 146.)

Oikean hetken koittaessa valokuvaajan on tärkeää lukea tilannetta sekä fyysisesti että visuaalisesti ja osata ennakoida, sommitella ja toimia nopeasti. Hetkiä voi olla lukuisia ja valokuvaaja itse määrittelee oikean hetken. Vaikkakin tämä ei täysin päde studiokuvauksessa vaan enemmän kuvajournalismissa, tämä pätee myös muotokuvauksessa jollain tapaa. (Freeman 2012, 146, 32.)

Valokuvaajan on pyrittävä olemaan luova koko kuvaustilanteen ajan – oli ennalta määriteltä tai ei. Kuvaaja näkee, että kuinka malli liikkuu kameran edessä ja samalla kuvaaja ymmärtää tarkastella mallin kehoa, että kuinka se liikkuu. Voit pyytää aina mallin tekemään liikkeen uudestaan, mutta itse tilanne voi muuttua hetkessä. Huomaat, että katseen suunta voi toimia eri tavalla. Malli saattoi ajattelemattaan kääntää kasvonsa tiettyyn suuntaan ja kuvaajana huomaat sen näyttävän kuvassa hyvältä. Kuvaaja pyrkii aina vangitsemaan tällaiset hetket.

Studiosalamat ovat muotokuvaamoissa syrjäyttäneet ”kuumat valot” eli hehkulamput. Hehkulamppujen kuumuus ja suuri koko sekä korkea hinta tekevät niistä hankalia käyttää, etenkin harrastuskäytössä. Studiosalamat ovat ihanteellisia muotokuvauksessa: ne ovat käytännöllisempiä kokonsa vuoksi ja ne ovat erittäin tehokkaita, mikä mahdollistaa erittäin tarkan kuvan mallin liikkumisesta huolimatta. Studiosalamoita voidaan aivan hyvin käyttää heijastimien ja valonhajottimien kanssa. Yksikin valaisin ja pari heijastinta riittää erittäin hyvin kuvaustilanteisiin. (Aalto 1984, 30.) Itse käytin kahta studiosalamaa ja heijastinta, jotka koin itselleni tarpeeksi riittäväksi. Toista lamppua käytin siihen tarkoitukseen, että sain voimistettua päävaloa.

Minulla oli ongelmia kuvaustilanteen aikana: Kamera ei suostunut synkronoitumaan studiosalaman kanssa, eikä suostunut automaattisesti tarkentamaan kohdetta. Käytin automaattitarkennusta nopeuden vuoksi. Muotikuvaus on hyvin nopeatempoista: poseeraus, asennon vaihto, poseeraus ja niin edelleen. (Aalto 1984, 31.) Olisin voinut tarkentaa manuaalisesti, mutta en luottanut omaan tarkkanäköisyyteeni ja se olisi vienyt enemmän aikaa. Valitettavasti tämän oudon häiriön vuoksi pieni osa kuvista oli epätarkkoja ja sen vuoksi käyttökelvottomia. Tätä outoa häiriötä kesti ensimmäisen lookin ajan ja alkoi myöhemmin kolmannen lookin aikana. Syyksi löytyi liian nopea laukaisu aika. Tämä häiritsi erittäin paljon keskittymistäni ja katkaisi välillä ajatukseni. Kaikesta tästä huolimatta sain otettua noin kolmesataa kuvaa per look.

4.3 Editointi ja kuvasarjan kokoaminen

Varsinaisten kuvausten jälkeen valokuvaaja työstää kuvansa näytille ja päättää muotoimittajan kanssa julkaisuun sopivimmat kuvat, jotka sitten luovutetaan asiakkaalle. Tarvittaessa kuviin voidaan tehdä muutoksia Adobe Photoshop ohjelmalla. Ihon virheet käsitellään pois ja mallin jalkoja saatetaan muokata hoikemmaksi. (Aspers 2006, 9.)

On hyvä ottaa puheeksi asioihin puuttuminen, joka koskee jo otettua kuvaa eikä kuvattavaa tilannetta. Kuvamanipulaatio on useimmille ihmisille erilainen asia, josta he mahdollisesti eivät tiedä juuri mitään. Vaikka manipulaatio toteutetaan tietokoneella, jolla käsitellään digitaalista kuvaa, sitä pidetään jatkona valokuvaajan harjoittamalle kuvaustilanteen hallinnalle. Manipulaatio on osana koko luomisprosessia, joka on nykypäivänä monille harrastelijavalokuvaajalle täysin luonnollista. Tämä herättää monissa ihmisissä epäluottamuksen tunteita, kun mennään manipulaation avulla puuttumaan fyysisen kuvaustilanteen hallintaan. Nämä kaksi puuhaa näyttävät täysin erilliseltä, yleisölle, joka ei tiedä kaikkia tuotannon yksityiskohtia. Normaalisti kukaan muu ei tiedä paitsi kuvaaja, että paljonko ja millä tavoin kuvaaja on puuttunut tilanteeseen joko kuvaa ottaessaan tai myöhemmin sitä käsitellessään. (Freeman 2012, 155.)

Ihmisistä suurin osa reagoi digitaalisen manipuloinnin paljastumiseen hyvin vihamielisellä tavalla aivan kuin se olisi erityyppinen asia, mutta jo vuonna 1954 valokuvaaja W. Eugene Smithkin kuvamanipuloi mustavalkonegatiivikuviaan. Hän oli saattanut liittää osan negatiivista toiseen tai vaalensi tiettyjä alueita ja lisäksi harjoitti sävysäätöjä ve-

dosten tekovaiheessa. Hänen mielestään se oli ”todellisuuden uudelleenjärjestämistä”. Smith myös totesi aikoinaan: *”Näkemykseni mukaan – valokuvauksessa on hyvin vähän todellisuutta ja sekin vähä yksinkertaisen tunnistamisen matalalla tasolla. Sen takana, sisäisen tunteen välittämisessä, koen, että kaikki tilanteelle uskollinen on valokuvalla uskollista.”* (Freeman 2012, 155.)

Muotilehtien asiakastilanteissa valta siirtyy asiakkaalle, kun he saavat kuvat. Sen jälkeen valokuvaajalla on hädin tuskin vaikutusvaltaa printattavaan versioon. Printtausvaiheessa määritetään taiton ulkoasu, kuvien rajausta sekä kuvien koko. Tarvittaessa kuviin lisätään mahdolliset tekstit kuvissa näkyvistä vaatteista ja muista asusteista. Värisäädöt tarkistetaan ja tarvittaessa muutetaan sävyä sekä kontrastia. (Aspers 2006, 9.)

Kaikista vaikein ja hitain prosessi oli yhdeksän parhaan kuvan valitseminen kuvasarjaan. Kun kaikki kuvat laitetaan esille, saattaa parhaimmat kuvat nousta ensimmäisenä esille. Usein käy niin, että saadaan aikaan paljon hiukan toisistaan eroavia valokuvia. Minun kohdallani tämä tapahtui ensimmäisen lookin kuvasarjan kohdalla. Kolmen parhaan kuvan valitseminen tuntui mahdottomalta. Lähdin ensimmäiseksi poistamaan teknisesti kelvottomimmat kuvat, joissa valotus oli epäonnistunut tai ne olivat muuten epätarkkoja ja seuraavaksi ne kuvat, joissa mallilla oli epäimarteleva ilme tai asento. (Aalto 1984, 146.)

Tästä huolimatta minulle jäi yli kaksisataa kuvaa per look, ja joista edelleen tuli valita kolme parasta. Seuraavaksi kriteeriksi määritin sen, että jokaisesta lookista tulisi olla yksi kasvokuva, puolikuva ja kokovartalo. Välillä oli hyvä vain katsella kuvia ja jättää ne hetkeksi pois ja katsoa taas myöhemmin uudestaan.

Vaikka olisimmekin valinneet parhaimmat kuvat, on myöhemmin hyvä tarkistaa pitävätkö omat valinnat yhä paikkansa. Hyvä asia on myös ottaa huomioon, että minkälaiset kriteerit meillä on kuviemme suhteen. Asiakkaalla saattaa olla aivan erilainen näkemys ja mielipidekin voi olla hyvin poikkeava, mutta tämä on luonnollinen asia. Jokaisella on erilaiset näkemyksensä. (Aalto 1984, 146, 147.) Päädyin myöhemmin vaihtamaan valitsemiani valokuvia ja muokkaamaan niitä kuvanmuokkausohjelmalla lisää.

5 POHDINTA

Tämänkaltaisen malliportfolion valmistamisen vaiheet alkavat itse mallin hankkimisesta, johon kuului yhteydenotto mallitoimistoon, jossa ensiksi esitellään oman projektin idea ja sen jälkeen vaatimukset mallista. Ennen kuin otetaan yhteyttä mallitoimistoon, on hyvä olla alustava suunnitelma projektista.

Seuraavaksi lookin suunnittelussa tulee pohtia sitä, minkälaista kuvaa halutaan tehdä. Tarvittaessa keskustellaan asiakkaan kanssa, minkälaisia kuvia malli tarvitsee. Muussa tapauksessa kuvaaja ja stylisti yhdessä määrittelevät teeman ja siihen sopivan lookin. Tarkan suunnitelman jälkeen tulee huolehtia meikkaajan ja kampaajan, sekä studion ja laitteiston hankkimisesta. Näissä tapauksissa otetaan huomioon oma budjetti eli paljonko on valmis korvaamaan vuokrattavasta tilasta ja laitteistosta, sekä auttavasta kädestä. Yleensä kuvauksia edeltävänä päivänä aloitetaan valmistelut, jossa katsotaan studion ja laitteiden toimivuus. Haluan painottaa sitä, miten tärkeää on valmistella kaikki valmiiksi, sillä kuvauspäivänä keskittyminen suuntautuu täysin itse kuvaukseen, ihmisiin tutustumiseen ja kuvausfiiliksen luomiseen. Aitous ja luonnollinen käytös saavat kuvattavan rentoutumaan ja olemaan oma itsensä.

Lopulta päästään itse toteutukseen, jossa tärkeää on antaa kaikki itsestään irti ja tehdä tietysti parhaansa omien taitojensa mukaan. Kun suunnitelmat ja valmistelut on tehty, kuvaajan ei tarvitse enää kiinnittää huomiota muuhun kuin kuvaukseen. Kuvaustilannetta ennen käydään mallin kanssa läpi, mitä kuvalta halutaan eli minkälaiseen tunnelmaan halutaan kuvalla pyrkiä. Kuvaaja katsoo, että meikki ja kampaustyö toimivat valokuvassa ja tarvittaessa muutetaan. Kuvausten jälkeen päästään viimeistelyyn eli editointiin, jossa kuvaaja valitsee parhaimmat valokuvat, jotka hän sitten jälkikäsittelee kuvanmuokkausohjelmalla. Editoinnissa käydään ihon virheet läpi ja katsotaan, että valon ja värien kontrasti ovat hyvät.

Olen pyrkinyt siihen, että ohjeitani voidaan pitää yleispätevinä ja, että nämä ohjeet toimisivat toiselle käytännössä. Muotikuvauksessa on kyse omien taitojensa haastamisesta ja tutkimisesta. Muotikuvauksessa kuvaaja haastaa itsensä ja pyrkii olemaan mahdollisimman luova. Valokuvaajalta edellytetään nykyisin sitä, että erotetaan joukosta omaa näkemystä. Brittiläinen kirjailija, valokuvaaja sekä journalisti, Michael Freeman, mainitsee: ”*Kaiken valokuvaukseen liitetyn akateemisen ja filosofisen tulkinnan rinnalla on*

hyvä pitää mielessä tämä suoraviivainen, yksinkertainen nautinto.” Välillä on siis hyvä unohtaa täysin tekninen osaaminen ja seurata vain omia visioitaan ja nauttia koko hetkestä. Ahdistuminen ja stressaantuminen kuvaustilanteessa, näkyvät myös kuvassa. Kuvauksissa tulee olla avoin kaikelle kuten ihmisille ja uusille ideoille sekä muistaa elää täysillä kuvaushetkessä.

Lainaten valokuvaajan, Dorothea Langen (1952), sanoja: *”Näyttävyyttä arvostetaan enemmän kuin vakavuutta. Tutut asiat tehdään oudoiksi ja oudot groteskeiksi”*. Tuntuu, että nykyisin pyritään entistä paljon suurempaan ja näyttävämpään. Hiljaisuus, herkkyys, eleganttisuus ja pysähtyneisyys ovat kiehtoneet minua ja näitä asioita juuri halusin korostaa. Pyrin kuvillani vakavuuteen, yksinkertaisuuteen ja klassisen kauneuden korostamiseen, mikä minusta tuntuu maailmasta nykyisin puuttuvan.

Jos aikaa olisi ollut enemmän käytettävissä ja minulla enemmän itsevarmuutta omien taitojeni suhteen, olisin ehdottomasti antanut itsestäni enemmän. Teos-osan toteuttamisen jälkeen näkökulmat ovat muuttuneet uusien kokemusten myötä. Myöhemmin suoritin työharjoittelun Helsingissä mallitoimistossa Fashion Model Agency. Työharjoittelun aikana sain lisää kokemusta valokuvauksesta, mallin ohjaamisesta ja siitä, mitä muoti-valokuvauksessa vaaditaan. Siellä lopulta ymmärsin, miten paljon voi vaikuttaa kuvan luonteeseen erilaisen lookin avulla. Opin sietämään painetta, sekä ottamaan neuvoja ja kritiikkiä vastaan. Osaan erottaa laadukkaan ja teknisesti hyvin toteutetun kuvan. Kaikista tärkeintä tämän koko prosessin - opinnäytetyön ja työharjoittelun - aikana on se, että olen saanut enemmän rohkeutta. Tämä näkyy niin omassa käytöksessäni kameran takana kuin myös valokuvissa.

”Sen sijaan voimme tarkastella maailmaa ihmisen näkökulmasta. Voimme hakea tyydytystä mieluummin mukanaolosta kuin henkimaailman tuherruksesta, näköisyydestä, ei temppuilusta. Vaikka maailma onkin huono, on se silti täynnä hyviä valokuvia. Mutta ollakseen hyvä, valokuvan tulee olla täynnä maailmaa.” Dorothea Lange (1952).

LÄHTEET

- Aalto, Jussi 1984. Kohteena ihminen, muotokuvauksen opas. Espoo: Amer-yhtymä Oy Weilin+Göös kirjapaino.
- Aspers, Patrik 2006. Markets in Fashion. Great Britain: Routledge.
- Asuste 2012. Wikipedia avoin tietosanakirja. Hakupäivä 20.2.2013
< <http://fi.wikipedia.org/wiki/Asuste>>
- Aubenas, Sylvie & Demange, Xavier 2007. Elegance. The Séeberger brothers and the birth of fashion photography. United States: Chronicle Books LLC.
- Brett, Matt 2006 – 2012. Digital photographing school. Hakupäivä 12.3.2012
< <http://digital-photography-school.com/10-fashion-photography-tips>>
- Devlin, Polly 1979. Vogue Book of fashion photography. United States: The Condé Nast Publications Ltd.
- Famento, Inc 2008-2009. Timeline Fashion-Photography. Hakupäivä 12.12.2012
< <http://www.xtimeline.com/timeline/Fashion-Photography>>
- Fischenich, Sebastian & Horbas, Claudia & Kaiser, Alfons & Köthe, Regina & Meisner, Freeman, Michael 2012. Miten valokuva toimii. Näe, tulkitse ja opi mestarikuvaajilta. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Karhulahti, Sonja, manageri, Mallitoimisto Matiné. Re: Malli opinnäytetyötä varten. Sähköpostiviesti info@matine.fi 14.6.2012, 20.6.2012.
- Larg, Alex & Wood, Jane 1997. Beauty shots. Sveitsi: RotoVision SA.
- Lawrence 2004-2012. Working with Models. Hakupäivä 6.1.2013
< http://www.geofflawrence.com/working_with_models.html>
- Lehnert, Gertrud 2001. 1900-luvun Muodin historia. Saksa: Druckhaus Locher GmbH
- Muoti 2012. Wikipedia avoin tietosanakirja. Hakupäivä 12.11.2012
< <http://fi.wikipedia.org/wiki/Muoti>>
- Perl, Jed 1979. Man Ray. United states: Aperture.
- Phillips S. Sandra 2010. Exposed. United Kingdom: Tate Publishing, a division of Tate Enterprises Ltd.
- Räty, Merja, päätoiminen tuntiopettaja, kauneudenhoitoala, Ammattiopisto Lappia. Re: Opinnäytetyöasialla Sähköpostiviesti Merja.Raty@lappia.fi 16.8.2012.
- Smith, Jeff 2004. Posing for portrait photography - A head-to-toe guide. Buffalo: Amherst Media.
- SuomiSanakirja. Dadaismi. Hakupäivä 18.3.2013
< <http://suomisanakirja.fi/dadaismi>>
- Surrealismi 2012. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 18.3.2013
< <http://fi.wikipedia.org/wiki/Surrealismi>>

Vintage 2012. Wikipedia avoin tietosanakirja. Hakupäivä 20.2.2013

< <http://fi.wikipedia.org/wiki/Vintage>>

Watson, Linda 1999. Vogue Fashion Muodin luojat, muotia yli 100 vuoden ajalta. USA:

The Condé Nast Publications Ltd.

LIITTEET

Liite 1. Suunnitelma lookista nro 1.

Liite 2. Suunnitelma lookista nro 2.

Liite 3. Suunnitelma lookista nro 3.

Liite 4. Kuva1.

Liite 5. Kuva2.

Liite 6. Kuva3.

Liite 7. Kuva4.

Liite 8. Kuva5.

Liite 9. Kuva6.

Liite 10. Kuva7.

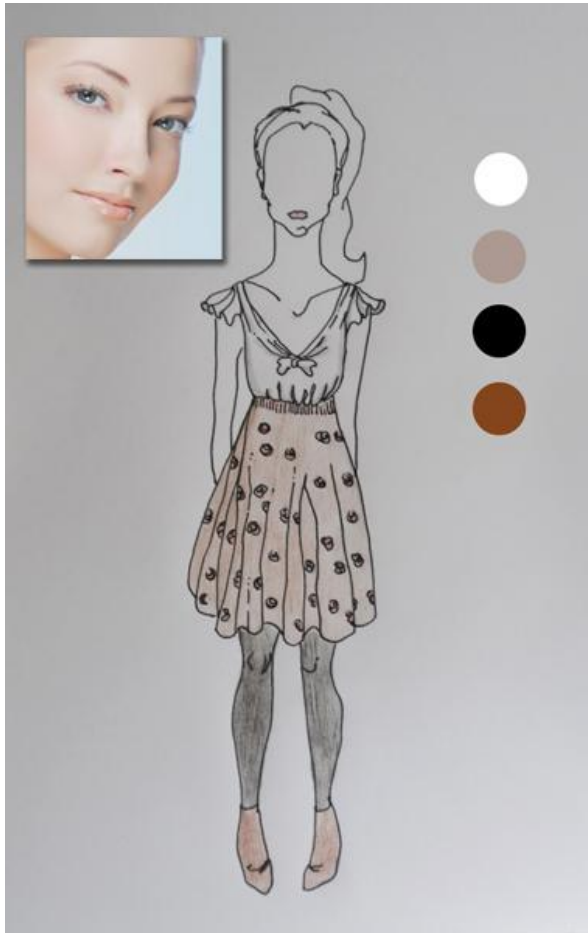
Liite 11. Kuva8.

Liite 12. Kuva9.

LIITTEET

Suunnitelma lookista nro 1.

Liite 1.

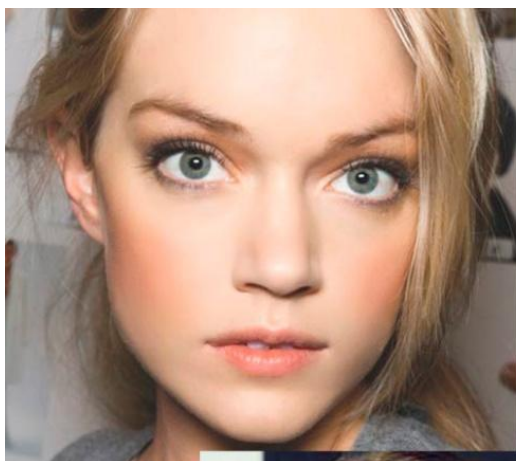
Suunnitelma lookista nro 2.

Liite 2.

Suunnitelma lookista nro 3.

Liite 3.

Kuva 1.

Liite 4.

Kuva 2.

Liite 5.

Kuva 3.

Liite 6.

Kuva 4.

Liite 7.

Kuva 5.

Liite 8.

Kuva 6.

Liite 9.

Kuva 7.

Liite 10.

Kuva 8.

Liite 11.

Kuva 9.

Liite 12.

